

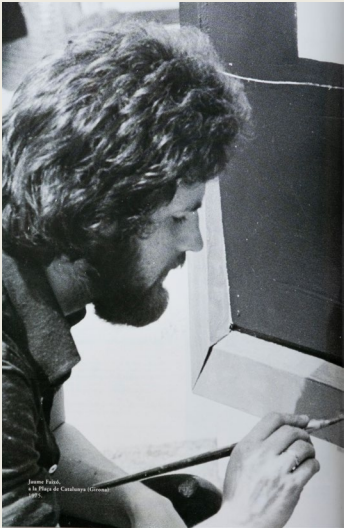
Al regne de Jaume Faixó

(1951-1998)

FUNDACIÓ VALVI

EXPOSICIÓ RETROSPECTIVA

JAUME FAIXÓ Girona, 1952-1998

A partir dels 70 comença a realitzar exposicions, tant col·lectives com individuals, forjant-se de mica en mica un nom en el terreny de l'avantguarda artística catalana i compartint camí amb d'altres personatges com Corominas, Torres Monsó o Ansesa, amb qui compartí una gran amistat. D'altra banda, rebé premis i guardons entre els quals es destaquen, el Segon Premi de dibuix del Concurs d'Art de la Diputació de Girona (Girona, 1971), la tercera menció del Premi Internacional de dibuix Joan Miró (Barcelona, 1981) i la Beca d'Investigació en Arts Plàstiques de la Generalitat de Catalunya l'any 1983. De totes maneres la seva tasca artística no es va limitar als espais expositius, sinó que s'implica en projectes col·lectius de caràcter social i públic, tan diversos com la fundació de l'Assamblea Democràtica d'Artistes de Girona (Girona, 1976), l'entornament col·lectiu de l'ADAG per l'11 de setembre (Girona, 1977), la fundació de la revista Art-Actitud (Girona, 1979), la realització del vídeo *Proposta estético-conceptual de seguiment d'un tram urbà del riu Onyar i els seus reflexos* (1981, amb Ansesa i Bonaventura), el Projecte de rehabilitació de les cases de l'Onyar (Girona, 1983) o el del color i la seva aplicació a la Plaça Can Mariné a Santa Coloma de Gramanet (Barcelona). També realitzà el cartell per les Fires de Sant Narcís (Girona, 1982) i l'escultura Porta Transversalt per l'Ajuntament de Salt (Girona, 1997).

1970

Art i Manyà. Port de la Selva (Girona)

1971

Sala d'Art la Gàbia, Girona

1972

Galeria Internacional (Girona) (amb Bartomeu, Corominas i Creus)
 Casa de Cultura. Camallera (Girona)
 Il artistes gironins. Sala Municipal, Girona
 Primera Mostra d'Art Contemporani. Graus (Osca)

1973

Sala Voltes d'en Rosés, Girona
 Homenatge a Picasso. Sala Voltes d'en Rosés (Girona)
 Petite Galerie, Institut Français. Lleida (amb Ansesa, Casanovas i Cutiller)
 Petit format. Sala Fidel Aguilar, Girona / Mostra d'Art. Fontana d'Or, Girona

1974

Art Gallery, Pals (Girona) (amb Ansesa)
 I Mostra d'Art, Riudellots de la Selva (Girona)
 II Mostra d'Art. Fontana d'Or, Girona
1975
 Connaissance de l'Art Catalan. Galeria Emporium, Maureillas (França)
 Obra Gráfica. Sala la Gàbia, Girona

Solidaritat amb els pobles d'Espanya, Göteborg, Estocolm (Suècia)
 Museu de San Telmo, Sant Sebastià
 Homenatge a Prudenci Bertrana. Art al carrer, Girona
 Ill Mostra d'Art. Fontana d'Or, Girona
 22 autors d'avantguarda. Plaça de Catalunya. Girona

1976

Drets Humans ara. Casa de la Cultura de Girona, ADAG, Girona
 Homenatge a Miguel Hernández. Oriola (Alacant)
 Fons d'Art diari Avui. Fundació Joan Miró, Barcelona; Fontana d'Or, Girona
 Homenatge a Carles Rahola. ADAG, Girona
 Sala Fidel Aguilar, Girona; Casino de Cadaqués, Cadaqués (Girona); Fundació Joan Miró, Barcelona
 Homenatge a C.E.C. Saló del Tinell, Barcelona
 Salvem la Devesa. Sala Fidel Aguilar, Girona

1977

Homenatge a Xirinacs, Fundació Miró, Barcelona; Museu d'Art Contemporani de Granollers, Granollers (Barcelona)
 Homenatge al C.E.C. Galeria Sant Jordi, Girona
 Volem l'Estatut. Sala Fidel Aguilar, ADAG, Girona
 V Mostra d'Art. Fontana d'Or, Girona

1978

Galeria d'Art 3 i 5, Girona
 Quatre x 3 i 5. 3 i 5 Galeria d'Art, Girona (amb Ansesa, Corominas i Gispert)
 El Arte y la Medicina. Galeria d'Art 3 i 5, Girona
 Plàstica Catalana. Generació del 66. Fontana d'Or, Girona
 Homenatge a l'Abat Escarré. CIEMEN, Fontana d'Or, Girona
 ARHUIPGE. Solidaritat amb el poble de Guinea
 Fontana d'Or, Girona.

1979

Galeria Rayuela, Barcelona (amb Ansesa i Corominas)
 Galeria Sant Angelo, Sant Feliu de Guíxols (Girona) (amb Ansesa i Torres Monsó)
 Exposició inaugural Museu de Cadaqués, Cadaqués (Girona)
 Festa de la Lletra. Galeria Ciento, Barcelona
 Galeria Cànem, Castelló de la Plana (Castelló)
 Seleccionat al Premi Internacional de Dibuix Joan Miró. Fundació Joan Miró, Barcelona
 Galeria Orizont, Bucarest (Romania)
 Panorama 80. Galeria d'Art 3 i 5, Girona
 Projecte d'un Museu mural didàctic al carrer, Girona

1980

Galeria Babel, Vinaròs, Castelló de la Plana (Castelló)
 Exposició inaugural del Museu dels Països Catalans. Banyoles (Girona)
 Plàstica Gironina Actual. Museu d'Història de la Ciutat, Girona
 I Jornada d'Art Contemporani. Rambla de la Llibertat, Girona
 Exposició Antiimperialista. Institut Vell, Girona
 Solidaritat Patriotes Catalans. Sala Fidel Aguilar, Girona
 I Mostra d'Art Punt Diari. Fontana d'Or, Girona.

1981

Galeria Delta, Camprodon (Girona) (amb Ansesa i Espigole)
 Ritual per a un Il de setembre. Fontana d'Or, Girona (amb Ansesa)
 Centenari Rafael Masó. Fontana d'Or, Girona
 3a Menció al Premi Internacional de Dibuix Joan Miró. Fundació Joan Miró, Barcelona
 Museo de Arte Contemporáneo, Madrid
 Selecção do XX Premio Internacional de Desenho
 Joan Miró. Galeria Átrio Núcleo Municipal, Vila Real (Portugal)
 Galeria Massanet, Figueres (Girona)
 Mostra d'Art Gironí Actual. Palau de Congressos de Perpinyà, Perpinyà
 Muntatge col·lectiu d'un espai imaginari per a una representació del Tei. Plaça del Vi, Girona.

1982

Galeria Cànem. Castelló de la Plana
 Arco'82, Madrid, amb la Galeria d'Art 3 i 5, Girona.
 Arts Plàstiques 50-80, Expocultura, Palau de Congressos de Montjuïc, Barcelona.
 Proposta per a una col·lecció, Galeria d'Art 3 i 5, Girona.

1983

Galeria d'Art 3 i 5, Girona
 Mostra d'Art 83. Caixa de Barcelona, Manresa (Barcelona)
 Petit Format. Galeria La Sirena, Cadaqués (Girona)
 Fons d'Art del Diari Avui. Castell d'Aro i Museu de Torroella de Montgrí (Girona)
 Proposta d'una línia de foc de 14.000 m en commemoració del 150 aniversari de la Renaixença. Plaça de Catalunya, Santuari dels Àngels (Girona)

1984

Mostra d'Art Contemporani de les comarques Gironines. Sala d'exposicions del Govern Andorrà, Andorra la Vella (Andorra)
 17 artistes gironins. Museu d'Història de la Ciutat, Girona
 Trobada Internacional d'Artistes. Cadaqués (Girona)
 Casa de Cultura Les Bernardes, Salt (Girona)
 Exposició Internacional de Solidaritat amb l'Uruguai. Palau Meca, Barcelona; Museu d'Història de la Ciutat, Girona

1985

Fons d'Art Xarxa Cultural. Itinerant per Catalunya
 Artistes de Girona. Galeria d'Art 3 i 5, Girona
 Llibreria Setè Cel, Salt (Girona)
 Trobada internacional d'artistes. Galeria Cadaqués, Cadaqués (Girona)
 17 artistes gironins. Albí (França)
1986
 Galeria Expoart-Montjuïc, Girona
 Galeria Wiek 20, Groningen (Holanda)
 Il peintres gironins, Espai Scramel, CEE (Brussel·les)

Tan lluny, tan aprop. 80 artistes catalans amb l'Uruguai. Antic Hospital de la Santa Creu, Barcelona
 Catalunya centre d'Art. Il Congrès Internacional de la Llengua Catalana. Girona
 Panorama. Galeria Theo, Barcelona
 XXV Aniversari Premi Joan Miró. CEAC, Fundació Joan Miró, Barcelona
 Mostra d'Art Contemporani. Garriguella (Girona)
 Galeria Sèrie Disseny, Barcelona.

1987

Ateneu Saltenc, Ajuntament de Salt (Girona)
 Llibreria Setè Cel, Salt (Girona)
 Galeria Mercè Ettinghausen, La Pera (Girona) (amb Xicu Cabanyes)
 Galeria Dönisch Seidel, Kleve (DFR)
 Avantguarda gironina. Celler d'Art, Blanes (Girona)
 Por la liberación. Amulp, Übersse Museum, Bremen (DFR): Lans Museum Kristianstad (Suècia).

1988

Interbutics, Girona
 Mini Expo. Llibreria 22, Girona
 29 artistes pel 92. Bosc de Can Ginebreda, Banyoles (Girona)
 Grisa i negra. Sala d'Art Sebastià Jané, Girona
1989
 Sense títol. Espais Centre d'Art Contemporani, Girona
 Els pintors gironins i la Revolució Francesa. Centre Cultural de la Mercè, Girona
 Petit Format. Expoart, Girona
 Homenatge a Carlos Mensa. Galeria Sebastià Jané, Girona.

1990

Col·lecció Testimoni. Fundació “La Caixa”, Barcelona
 Mostra d'Art Contemporani. Garriguella (Girona)

Participa a “En vida vostra”. Espais - Centre d'Art Contemporani, Girona
 Musik und Malerei. Kloster Woltingerode. Nieder-sachsen (Alemanya)

1991

Sales Municipals d'Exposició, Girona
 Galeria Can Norat, Girona
 Stadt. Galerie Salzfitter, Lebendtedt, Niedersachsen, Hannover (Alemanya)

1992

8a Mostra d'Art Contemporani Català. Galeria Canals, Sant Cugat del Vallès (Barcelona) (Itinerant per Catalunya)

1993

Girona Incògnita. John Hansard Gallery, University of Southampton, Southampton (Anglaterra)
 Girona Incògnita. The Winchester Gallery, Winchester School of Art. Winchester (Anglaterra)
 Sala Municipal d'Exposicions de Pineda de Mar, Pineda de Mar (Barcelona)
 Pintors Gironins amb el Sud, Solidaritat 93
 ACSUR . Museu de Salt, Salt (Girona); Casa de la Cultura, Girona
 Girona Incògnita. Caja de Madrid, Barcelona.

1994

Cinc Anys d'Art Contemporani: 50 propostes de les Sales Municipals d'Exposició. Museu d'Història de la Ciutat, Girona

1995

Sala Cultural Caja Madrid, Barcelona.
1997
 Realitza l'escultura Porta Transversalt. Ajuntament de Salt, Salt (Girona)

1998

Camins del Cor. Fontana d'Or, Girona (amb Ansesa, Figueras i Rigau)
 Acte acadèmic en record-homenatge a Jaume Faixó. Intervenien Ansesa, Miralles i Antoni Puig. Ajuntament de Salt, Salt (Girona)
 Presentació de l'obra Gènesis 9-7 dins l'activitat “Peça del mes”. Museu d'Art de Girona, Girona.

1999

Homenatge. Petite Galerie de l'Alliance Français de Lleida i a La Paeria. Ajuntament de Lleida, Lleida

2001

Jaume Faixó. 1952-1998. Museu d'Art de Girona i Centre Cultural de Caixa Girona - Fontana d'Or, Girona
 L'aire quiet ha deixat el color de la nit... El taller d'en Faixó. Museu d'Art de Girona, L'Espai, Girona

2008

Homenatge a Jaume Faixó, 1952-1998. Pintures i dibuixos. Fundació Josep Niebla, Casavells (Girona)

2010

Què sabeu d'en Faixó i d'en Llucià? Espai Volart 2, Fundació Vila Casas, Barcelona

2017

Estructuracions, Galeria Jecsalis (Galeria Richard Vanderaa), Sant Feliu de Guíxols

2018

El caos i l'ordre de Jaume Faixó, Galeria Richard Vanderaa, Girona

2019

Col·lecció Ars Citerior - Una manera de veure, Fundació Vila Casas-Espai Volart, Barcelona

2020

Somni de línies. L'eclosió geomètrica. Espanya 1954-1985, El Menador Espai Cultural de Castelló

2021

Un cert ordre, Galeria Cànem, Castelló de la Plana. Amb Vicente Castellano, Joaquim Chancho, Amparo Dols, Ricardo Fernández, Enrique Larroy, Pepe Monfort, Manuel Rey Fuego i Jaume Rocamora

2022

Dibuixos de fum, Galeria Richard Vanderaa, Cadaqués

Presentació

Maguí Noguera i Germina Bastardas

CO-DIRECTORES DE LA FUNDACIÓ VALVI

Ens fa moltíssima il·lusió inaugurar aquesta retrospectiva de Jaume Faixó que considerem tan necessària. Un pintor molt estimat i recordat per les persones que el van conèixer, però del qual feia vint-i-quatre anys que no es veia obra a la seva ciutat.

Presentem una exposició d'un gran nivell artístic, fet que queda palès i que està avalat per un dels teòrics més experts en art abstracte i geomètric d'Espanya: l'historiador i comissari Alfonso de la Torre, vinculat a la Fundació Palazuelo. Tanmateix, aquesta mostra no s'hauria dut a terme si no fos per l'entusiasta galerista Richard Vanderaa i la seva tasca de recuperació de pintors negligits.

Una de les finalitats de la Fundació Valvi és, precisament, la recuperació d'artistes que van ser rellevants en el seu moment i que actualment no es poden veure en cap museu de la ciutat, amb el perill que caiguin en l'oblit per sempre.

Hem volgut, expressament, posar l'accent en la seva etapa fonamental: la dels anys vuitanta del segle passat, l'època de la geometria pura. El visitant podrà admirar la pulcritud aclaparadora d'aquesta obra profunda i sintètica, però també les etapes anterior i posterior, que ens revelen, totes plegades, les vies de les seves inquietuds com a artista experimentador que va ser. Un camí traçat per una visió única, inconfusible i irrepetible de l'art.

L'espectador s'aventurarà a *El regne de Faixó*, tal com indica el títol de la mostra, no solament per descobrir-hi el misteri que amaga tot art autèntic, sinó també per comprovar la modernitat d'aquest treball, que continua resistint el pas del temps i que és d'una contemporaneïtat absoluta.

Cal tenir en compte que Faixó va crear sempre a contracorrent dels gustos del públic i dels estaments oficials, en uns moments —encara sota la dictadura dels anys setanta del segle XX— en què l'abstracció era del tot incompresa, i fins i tot malvista. Així i tot, les ments més avantguardistes el van saber valorar, i va guanyar reconeixements tan importants com la III Menció del Premi Internacional de Dibuix Joan Miró el 1981. El temps, però, ha acabat donant-li la raó. La seva obra es valora especialment fora del nostre territori i forma part de l'Arxiu de Pintors Espanyols de la Fundació Juan March, entitat que gestiona el Museu d'Art Abstracte Espanyol de Conca.

És per tots aquests motius tan importants que la Fundació Valvi vol enlairar el nom de Faixó i difondre el seu treball, tant a casa nostra com més enllà, amb l'objectiu d'aconseguir col·locar-lo en el lloc que li pertoca. Som de la convicció que valorar, prestigiar i estimar els propis artistes fa les societats més cultes i més crítiques.

Sí, al regne de Jaume Faixó

Alfonso de la Torre

Deixeu-me, / tinc set, / vull / aquest regne [I]

Pablo Palazuelo

Le sublime est cette émotion qui te déchire, te détruit [II]

Mehdi Belhaj Kacem

L'artista amb el pintor cinètic Joan Puig Manera, l'any 1971, a la sala d'art La Gàbia, de Montserrat Llonch.

Pot ser la geometria un elogi del que és aparentment imprecís? O, més ben dit, considerarem “geòmetra” un artista que erigeix formes que emergeixen en l'espai entre uns fons que es desvaneixen? Però solquen els suports plans i línies, plans relatius que semblen commoguts per la boira d'un temps, i aleshores la geometria es troba amb un fons fluctuant, a vegades d'un aire gairebé líquesc. I una nova pregunta: reconeixem un artista extralúcid en contemplar aquest món suspès on conviuen la seguretat i la incertesa? [III]

L'absència és una cosa insòlita, ja que conté tanta infinitud com la presència [iv]. Com en aquell misteriós *Llibre de les preguntes* d'Edmond Jabès [v], els sentits i les formes vibren sota el pensament de l'artista, el blanc i el negre sobre l'argent viu, en aquest veritable desplegament d'un elogi a un veure-d'una-altra-manera, aquestes pintures, sovint sobre paper, de Jaume Faixó (Girona, 1952-1998), un (altre) imaginatiu introvertit que va concebre la pintura com un desplaçament fins als seus límits com qui decideix, més que ocupar l'espai, explorar-lo, la seva va ser, abans que res, una investigació de la relació entre les formes i l'espai que les acull, contemplem les propostes d'aquell que va encarnar la seva adscripció a una misteriosa confraria de geòmetres impurs, penso en clàssics com les estampes i les enigmàtiques fotografies de László Moholy-Nagy.

Però no has estat sol, estimat Faixó, perquè, en contemplar alguns dels teus dibuixos, he retornat als cendrosos *toits* de París de Nicolas de Staël, que també se'n va anar aviat, i que van deixar estupefacta Sylvia Plath [vi]. Així mateix, a alguns irredempts *kleeians* com Blinky Palermo o Pablo Palazuelo, ja que a l'estima per Paul Klee han d'inscriure's aquelles misterioses figuracions entorn de l'any 1972. Tanmateix, l'obra madura seria capaç d'evocar certs tremolors de Barnett Newman o Agnes Martin; els papers impurs de Sergi Aguilar; dibuixos del pensament que em fan pensar en certes pintures fluctuants de José Luis Alexanco; les geometries ardents d'Arnulf Rainer o els silenciosos regnes de Władysław Strzemiński o Helmut Federle, on l'impenetrable emergeix d'aquells fons densos. He pensat també en altres joves com Emilio Gañán, Carlos Pascual o Eduardo Barco, tots ells immersos en l'expressió del misteri [vii].

Mentrestant, els negres de Faixó, un altre cavaller de la solitud [viii], resplendeixen com el fum i bateguen entre els enigmes de l'espai assumint aquella missió del visible [ix]. Faixó hauria merescut figurar en aquell *Le noir. Éclats d'une non-couleur* d'Alain Badiou [x], o en el bell text que Christian Bobin va dedicar, mentre viatjava en tren, per abraçar Pierre Soulages [xi].

Això no són certes, ja que, com s'ha vist a les exposicions de l'artista a la galeria Richard Vandraa o al Centre Cultural de la Caixa de Girona (Fontana d'Or), i es mostra ara a la Fundació Valvi, l'obra de Faixó permet contemplar que, en el camí de la creació, poden existir esborrats o *pentimenti*, revelant estratègies de l'absència com a punts de detenció on les formes puguin tenir lloc. Perquè no s'assoleix la imatge sense un cert elogi al complex camí de la pintura, però també aquí es manifesta la memòria del fracàs o la renúncia. Les

seves pintures són instants d'un pensar que podria continuar, ja que hi anota moments de la seva pròpia il·limitació, en definitiva, la revelació de l'abisme d'on neixen les formes. És un elogi de la lentitud, ja que aquest artista assenyalaria que “l'obra és una totalitat. En el meu treball parteixo d'una superfície, d'un espai, on ja hi ha alguna cosa determinada i això condiciona l'obra. L'obra no és transferible. El meu sistema de treball és molt lent, abans de fer la primera línia de vegades passen hores (...) treball amb els sentits (...) la forma es va insinuant per si mateixa” [xii]. Aquesta manera de pintar, tan emocional, m'ha recordat aquella estada palazueliana en la presó dels sentits, evocant els nostres místics i aquella set de relació amb una energia secreta del món que ens envolta: “Ramené dans la prison, / des sens. / Objets. / Ni mort, / ni lumière” [xiii].

Quadres com delicats monuments a instants de lucidesa i sostracció que Faixó expressa en la trobada entre superfícies brillants i altres d'opakes [xiv]. Aquest vel. Com un nou gran llibre de les preguntes, entre collage i pintura, aquest artista resta rere el gest de pintar o velar, pigments o empremtes que llisquen pel pla de la pintura: “(...) Primer pinto de negre tota la superfície del paper per, després, a poc a poc, anar ‘traient’ el blanc i els grisos amb difuminadors, burins, punxons... (...) és com anar esculpint la massa de negre fins que en sorgeix la figura” [xv].

Faixó va respondre a Fernando Zóbel, com a artista abstracte, i la seva obra es troba recollida en aquell vital “Archivo de Artistas Abstractos Españoles” (1980) [xvi]. No és estrany, ja que també penso en la germanor entre l'obra de Faixó i certs moments del treball cal·ligràfic del filoriental Zóbel, en l'ús de la línia en blanc i negre o en l'apreciació del dibuix davant el seu suau desprestigi [xvii]. “Honor al paper”, hem escrit, fent una evocació explícita del títol dalinià usurpat [xviii]. I reflexiono ara que Zóbel devia quedar meravellat en contemplar la pintura de Faixó que il·lustrava el targetó de la “Galeria 3 i 5”: eren els seus dibuixos d'aquell 1978, un dels seus clàssics papers blanquinegres amb plans entrellaçats i angles esvaïts, instal·lats sobre uns fons com de plata antiga [xix].

També reflexiono ara: és senzill entendre que pintors com Albert Ràfols Casamada o Joan Hernández Pijuan –dos abstractes lírics en la pintura dels quals va tenir sempre un pes important la dimensió espacial i sònica– consideressin un dibuix de Faixó, fet “a la manera negra”, digne de la menció que, el juliol de 1981, li va ser atorgada en el marc del *XX Premi Internacional de Dibuix Joan Miró* [xx]. Es tractava d'un jurat d'un extraordinari coneixement artístic, que seleccionava les obres entre centenars de presentacions de diversos països [xxi]. Més encara si considerem que, juntament amb aquells artistes, el veredict va ser emès per un grup destacat de crítics d'art del moment: Alexandre Cirici, José Corredor Matheos, Daniel Giralt-Miracle, Rosa María Malet, Francesc Miralles i Mercè Vidal.

Faixó va emprendre en el seu treball artístic un veritable somni de les línies, ja que “la línia activa l'espai i hi deixa la marca de l'experiència i dels somnis” [xxii], poemes geomètrics d'aquest artista de blancs i negres, que mai no són ni blancs ni negres, més aviat erigits com flaixos de no-color davant l'emboscada traïdora dels colors, ja que les seves pintures mercurials són sotmeses a una temperatura especial. Plans i línies d'un dir acurat que expressa mitjançant una reserva que li serviria per concebre la seva pròpia dimensió de l'espai. Hi ha zones clares i, en el seu interior, existeixen ombres. I en l'ombra, aquell foc que en la visió crema als nostres ulls [xxiii].

Faixó complia les condicions solitàries de l'obra moderna, un pensar en pintura que, fins i tot des de la mesura, no deixaria d'expressar un commovedor esquinçament interior, una estranyesa, com un esdeveniment del mateix pintor que succeïa en un no-silenci. Immers en aquella lentitud que proclama un viatge immòbil, al capdavant, la poesia de les seves pintures estava relacionada amb l'expressió d'un etern retorn sobre el seu pensament, com una partició arribada des d'una veu interior insaciable.

Qüestió de plecs, també, que atorguen a les seves obres caràcter de pensament físic, de formes i plans que semblen portar la *melancolia* del collage i, en el seu moviment, sembla que interroguen l'espai mateix on circulen, entrelligades a vegades, com en un dir permanent. Però aquesta geometria manté sempre el secret, destil·lada d'aquesta manera per qui observa la pertinença de les formes que erigeix i que considera la seva respiració, el seu enigma i repòs [xxiv], un vast territori examinat amb tanta fatiga fins a constituir-lo.

Profundament abstracte Faixó. Un altre artista assedegat travessat per la voluntat d'expressar-se en veu baixa, ja que va dir, “sempre he volgut expressar-me amb el mínim: dir el màxim amb els mínims elements, i que aquests expliquin el que realment vull expressar, és el que desitjo” [xxv]. Commòs per les imatges, creador entregat intensament a la pintura, posseïdor d'una consciència anhelant del pintar, contemplar les seves obres em fa tornar a pensar en aquelles paraules de Maurice Blanchot, tan fascinat també pel silenci: “on creiem tenir paraules, ens travessa una estela de foc invisible” [xxvi].

- ⁱ DE LA TORRE, Alfonso. *Pablo Palazuelo. Inextinguible llama*. Poemas (Antología). Madrid: Ediciones del Umbral, Colección Invisible nº 2, 2015-2016.
- ⁱⁱ BELHAJ KACEM, Mehdi-NASSIF, Philippe. *Pop philosophie. Entretiens*. París: Denoël, 2005, p. 94.
- ⁱⁱⁱ Citando a Whistler: HUYSMANS, Joris-Karl. *El Arte Moderno. Algunos*. Madrid: Tecnos, 2016, p. 178.
- ^{iv} BOBIN, Christian. *Cartas de oro (1987)*. Bilbao: El gallo azul, 2022, p. 95. La cita es textual, prácticamente.
- ^v JABÈS, Edmond. *El libro de las preguntas*. Madrid: Ediciones Siruela, 1990.
- ^{vi} PLATH, Sylvia. *Diarios completos*. Madrid: Alba-Karen V. Kukil, 2017, p. 431.
- ^{vii} Con Palermo creador de vida intensa, otro artista de minorías como Faixó, le une, además, la muerte joven.
- ^{viii} FAVRE, Louis-Paul. *Palazuelo. Chevalier de la solitude*. Paris : “Combat-Le journal de Paris”, nº 3327, 14/III/1955, p. 7.
- ^{ix} ESTEBAN, Claude. Le travail du visible, et autres essais. París : Fourbis, 1992, pp. 109-123. En “Destins de l'image”, “Nouvelle Revue de Psychanalyse”, nº 44, Gallimard, Paris, XI/1991, pp. 297-302
- ^x BADIOU, Alain. *Le noir. Éclats d'une non-couleur*. París: Flammarion, 2023.
- ^{xi} BOBIN, Christian. *Pierre*. París: Gallimard, 2019.
- ^{xii} GIL, Rosa M. Faixó. *La recerca de l'austeritat i la simplicitat*. Girona: “Los Sitios. Diari de Girona”, 28/XI/1986.
- ^{xiii} DE LA TORRE, Alfonso. *Pablo Palazuelo. Inextinguible llama. Poemas (Antología)*. Op. cit. Estos versos fueron utilizados de nuevo por Palazuelo en “Hommage a Georges Bataille”, publicado en 1970 por “Derrière le Miroir”, nº 184, Paris, 1970.
- ^{xiv} MIRALLES, Francesc. *Reflexió sobre Jaume Faixó, des de l'absència*. En “Jaume Faixó. 1952-1998”. Girona: Fundació Caixa de Girona, 2001.
- ^{xv} PUJADES, Pius. J. Faixó: “Mis notas de dibujo en el bachillerato fueron siempre pésimas”. Barcelona: “El Correo Catalán”, 5/IV/1974.
- ^{xvi} Su obra formó parte del primer volumen del llamado “Diccionario de Pintores Abstractos Españoles”, editado para uso interno del Museo de Arte Abstracto Español de Cuenca, en 1980. Fuente: Yana Zabiya, Responsable del proyecto del AAAeE (Archivo de Artistas Abstractos en España) de la Fundación Juan March, 18/II/2025. Nuestro agradecimiento.
- ^{xvii} Son palabras de Zóbel, que se recogen en: DE LA TORRE, Alfonso. *Del noli me tangere del dibujo a la melancolía del collage*. Madrid: Círculo de Bellas Artes, 2008.
- ^{xviii} Declarada evocación al daliniano título usurpado: “Honor al objeto”. DALÍ, Salvador. *Honneur à l'objet!*. París: Cahiers d'art, 11ème année, num. 1-2, 31/V/1936, p. 59.
- ^{xix} Galeria d'art 3 i 5. FAIXO. *DIBUIXOS* 78. Girona, 2-21 Diciembre 1978. Las mayúsculas en el original.
- ^{xx} Presentes en el jurado mencionado, vid. nota siguiente. El dibujo, de 1980, “Dibuix sobre paper a la manera negra”.
- ^{xxi} Fuente: Pedro A. Larrègle, Arxiu General. Fundació Joan Miró, Barcelona. Dolors A. Roig. Fundació Joan Miró, Barcelona, 20/II/2025. Nuestro agradecimiento.
- ^{xxii} PALAZUELO, Pablo-POWER, Kevin. *Geometría y visión*. Granada: Diputación de Granada, 1995, p. 72. Estoy mencionando, entre líneas: “Somni de línies. L'eclosió geomètrica. Espanya 1954-1985” (Castellón, 2022), comisariada por Javier B. Martín, que incluyó una obra de Faixó.
- ^{xxiii} BOBIN, Christian. *La nuit du coeur*. París: Gallimard, 2018, p. 111.
- ^{xxiv} JABÈS, Edmond. *El libro de las preguntas* (1963). Madrid: Siruela, 2009, p. 79.
- ^{xxv} GIL, Rosa M. *Jaume Faixó: obrint noves possibilitats*. Girona: “Diari de Girona”, 31/V/1991.
- ^{xxvi} BLANCHOT, Maurice. *El espacio literario*. Barcelona: Paidós, 2021, p. 38.

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 34 x 37 cm. 1983.

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 52 x 70 cm.

Sí, en el reino de Jaume Faixó

Alfonso de la Torre

Dejadme, / tengo sed, / quiero / este reino [I]

Pablo Palazuelo

Le sublime est cette émotion qui te déchire, te détruit [II]

Mehdi Belhaj Kacem

Puede ser la geometría un elogio de lo aparentemente impreciso? O, bien, ¿consideraremos “geómetra” a un artista que erige formas que emergen en el espacio entre unos fondos desvanecientes? Mas surcan los soportes planos y líneas, planos relativos que pareciere conmovidos por la bruma de un tiempo y entonces encontrarse la geometría con un fondo fluctuante, de aire liquidescente en ocasiones. Y, nueva pregunta, ¿reconoceremos a un artista extralúcido al contemplar este mundo suspendido donde se hallan lo seguro y lo incierto? [III].

La ausencia es algo insólito, pues contiene tanta infinitud como la presencia [iv]. Como en aquel misterioso “El Libro de las Preguntas” de Edmond Jabès [v], vibran los sentidos y las formas bajo el pensar del artista, el blanco y el negro sobre el azogue en este verdadero despliegue del elogio de un verde-otra-manera, estas pinturas frecuentemente sobre papel de Jaume Faixó (Girona, 1952-1998), un (otro) imaginativo introvertido que concibió la pintura desde un desplazamiento hasta sus límites como quien hubiese decidido, más que ocupar el espacio, emprender su exploración, pues la suya fue antes que nada una investigación de la relación entre las formas y el espacio ocupante, contemplamos las propuestas de quien encarnó su adscripción a una misteriosa cofradía de geómetras impuros, estoy pensando en clásicos como las estampas y misteriosas fotografías de László Moholy-Nagy.

Mas no has estado solo, querido Faixó, pues contemplando algunos de tus dibujos he retornado ahora a los cenicientos *toits* de París de Nicolas de Staël, quien también se marchó pronto y que pasmaran a Sylvia Plath [vi]. Otrosí, en algunos irredentos *kleeianos* como Blinky Palermo o Pablo Palazuelo, pues al aprecio por Paul Klee han de adscribirse aquellas misteriosas figuraciones circa 1972. Mas la obra madura sería capaz de evocar ciertos temblores de Barnett Newman o Agnes Martin; los papeles impuros de Sergi Aguilar; dibujos del pensamiento que me devuelven a ciertas pinturas fluctuantes de José Luis Alexanco; las geometrías candentes de Arnulf Rainer o ciertos silenciosos reinos de Władysław Strzemiński o Helmut Federle, lo impenetrable emergiendo en aquellos fondos densos. He pensado también en más jóvenes como Emilio Gañán, Carlos Pascual o Eduardo Barco, artistas embargados en la expresión del misterio [vii].

Entretanto, los negros de Faixó, otro caballero de la soledad [viii], resplandecen como el humo, laten entre los enigmas del espacio ejerciendo aquel trabajo de lo visible [ix], hubiese merecido Faixó ingresar en aquel “Le noir. Éclats d'une non-couleur” de Alain Badiou [x], o en el hermoso que dedicara Christian Bobin viajando en el tren a abrazar a Pierre Soulages [xi].

Esto no son certezas pues, como se ha visto en las exposiciones del artista en la galería Richard Vanderaa o en el Centre Cultural de Caixa de Girona (Fontana d'Or), y muestra ahora en la Fundació Valvi, la obra de Faixó permite contemplar que en el camino de la creación puedan existir borrados o *pentimentos*, revelando procedimientos de la ausencia como puntos de detención para que las formas tengan lugar, pues no se alcanza la imagen sin un cierto elogio de la compleja senda del pintar, mas también aquí manifestada la memoria del fracaso o la renuncia. Sus pinturas como instantes de un pensar que podría continuar, pues allí anota momentos de su propia ilimitación, al cabo, la mostración del abismo en que nacen las formas. Es un elogio de la lentitud, pues este artista señalaría que “la obra es una totalidad. En mi trabajo parto de una superficie, de un espacio, donde ya hay algo determinado y esto condiciona la obra. La obra no es transferible. Mi sistema de trabajo es muy lento, antes de que haga la primera línea a veces pasan horas (...) trabajo con los sentidos (...) la forma se va insinuando por sí misma” [xii]. Esa forma de pintar, tan emocional, me ha recordado aquello de la estadía palazuelina en la prisión de los sentidos, recordando a nuestros místicos aquella sed de relación con una secreta energía del mundo en torno: “Ramené dans la prison, / des sens. / Objets. / Ni mort, / ni lumière” [xiii] .

Cuadros como delicados monumentos a instantes de lucidez y sustracción que Faixó expresa en el encuentro entre superficies brillantes y otras opacas [xiv]. Ese velo. Como un nuevo gran libro de las preguntas, entre collage y pintura, aguarda este artista tras pintar o velar, pigmentos o huellas deslizados en el plano de la pintura: “(...) Primero pinto de negro toda la superficie del papel para luego, poco a poco ir ‘sacando’ el blanco y los grises con difuminadores, buriles, punzones... (...) es como ir esculpiendo la masa de negro hasta sacar la figura” [xv].

Contestó Faixó a Fernando Zóbel, como artista abstracto, allí se encuentra repertoriada su obra, en ese vital “Archivo de Artistas Abstractos Españoles” (1980) [xvi]. No es extraño, pues pienso también en la hermandad de la obra de Faixó y ciertos momentos del quehacer caligráfico del filoriental Zóbel, en el uso de la línea en blanco y negro o en la apreciación del dibujo frente a su amable desprestigio [xvii]. “Honor al papel”, hemos escrito refiriéndonos en declarada evocación al daliniano título usurpado [xviii]. Y reflexiono ahora que debió quedar Zóbel asombrado contemplando la pintura de Faixó que ilustraba el tarjetón de la “Galeria 3 i 5” recibido, eran sus dibujos de aquel 1978, uno de sus clásicos papeles blanquinegros con planos entrelazados y ángulos desvanecientes, instalados en fondos como de plata vieja [xix].

También reflexiono ahora: sencillo es comprender que pintores como Albert Ràfols Casamada o Joan Hernández Pijuan, -dos abstractos líricos cuya pintura tuvo siempre un fuerte peso de lo espacial y lo sígnico -, consideraran un dibujo de Faixó, hecho “a la manera negra”, digno de la Mención que, en julio de 1981, le fue otorgada correspondiendo al XX *Premi Internacional de Dibuix Joan Miró* [xx]. Era un jurado de extraordinario conocimiento artístico que venía eligiendo las obras entre centenares de presentaciones de diversos países [xxi], máxime si sabemos que, junto a aquellos artistas, acompañaba un elenco de destacados críticos de arte de aquel tiempo: Alexandre Cirici, José Corredor Matheos, Daniel Giralt-Miracle, Rosa María Malet, Francesc Miralles o Mercè Vidal.

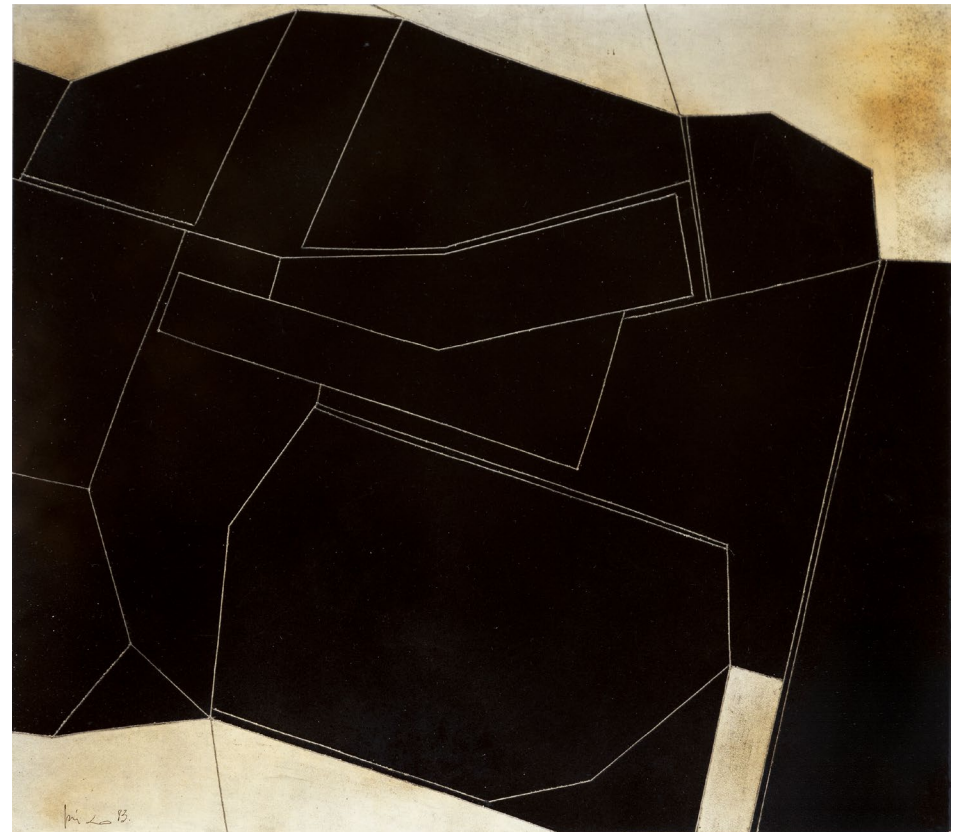
Faixó emprendió en su quehacer artístico un verdadero sueño de las líneas, pues “la línea activa el espacio y deja en él la marca de la experiencia y de los sueños” [xxii], poemas geométricos de este artista de unos blancos y negros, que jamás son ni blanco ni negro, más bien erigidos como destellos de no-color frente a la emboscada traicionera de los colores, pues son sus mercuriales pinturas sometidas a una especial temperatura. Planos y líneas de un decir cuidado que expresa mediante una reserva que le serviría para concebir su propia dimensión del espacio. Hay zonas claras y, en su interior, existen sombras. Y en la sombra, aquel fuego que en la visión arde en nuestros ojos [xxiii].

Cumplía Faixó las condiciones solitarias de la obra moderna, un pensar en pintura que, aun desde la medida, no cesaría de expresar un conmovedor desgarró interior, un extrañamiento, como un advenimiento del sí mismo del pintor que sucediere en un no-silencio. Inmerso en aquella lentitud que proclama un viaje inmóvil, al cabo, la poesía de sus pinturas tuvo que ver con la expresión de un eterno retorno sobre su pensamiento, como una partición arribada desde una insaciada voz interior.

Cuestión de pliegues, también, que otorgan a sus obras aspecto pensamiento físico, de formas y planos que parecen portar la *malinconia* del collage y, en su actividad, semejan interrogar al propio espacio donde circulan, entrelazadas en ocasiones, como en permanente decir. Mas mantiene siempre el secreto esta geometría, tal destilada por quien observa la pertenencia de las formas que erige y que considera su respiración, su enigma y reposo [xxiv], un vasto territorio tentado con tanta fatiga hasta constituirle.

Profundamente abstracto Faixó. Otro artista sediento atravesado por la voluntad de expresar en voz baja, pues, dijo, “siempre he querido expresarme con lo mínimo: decir lo máximo con los mínimos elementos y que estos expliquen lo que realmente quieres expresar, es lo que deseo” [xxv]. Conmovido por las imágenes, creador de intensa entrega en la pintura, ejerciente de una conciencia anhelante en el pintar, contemplar sus obras me devuelve a pensar en aquellas palabras de Maurice Blanchot, tan tentado por el silencio también: “donde creemos tener palabras, nos atraviesa un virtual reguero de fuego [xxvi].

Alfonso de la Torre

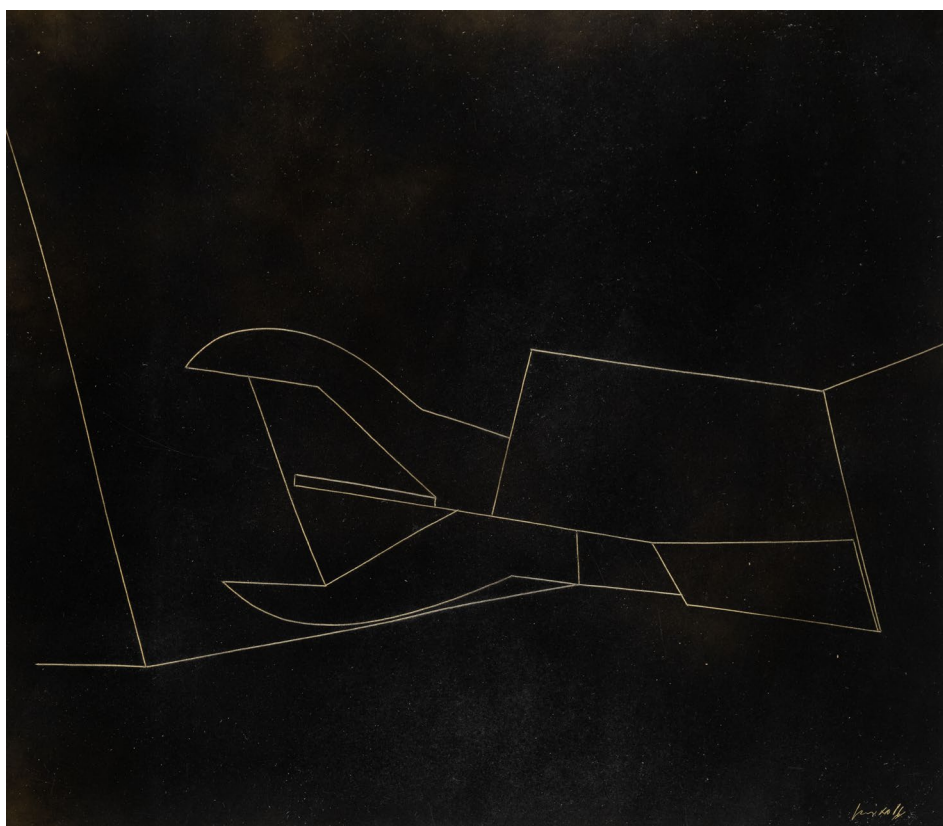

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 30 x 27 cm. 1979.

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 34 x 37 cm. 1983.

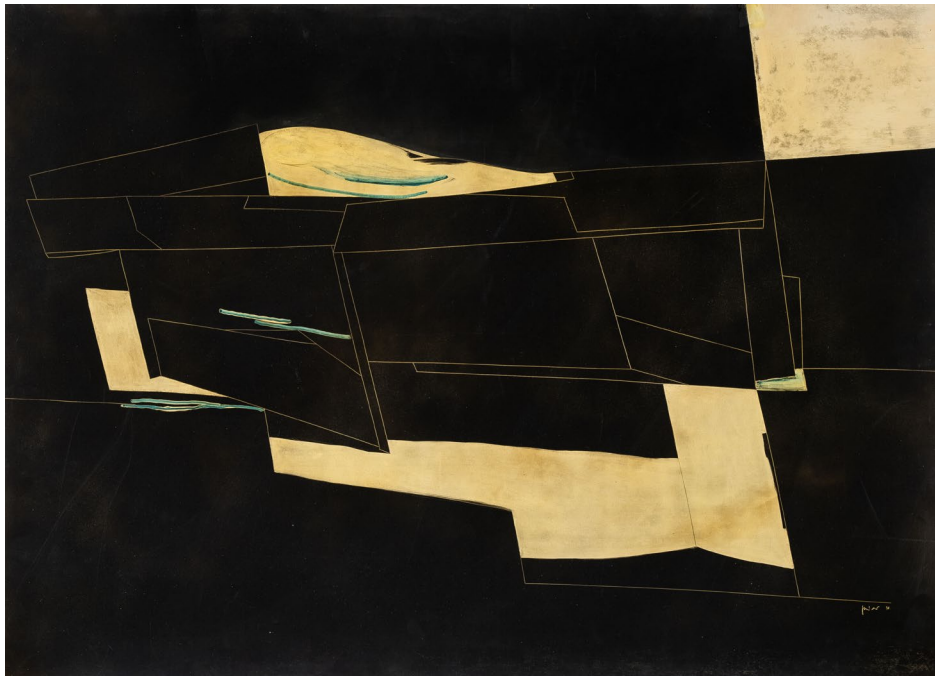
S/T. Tècnica mixta sobre paper. 34 x 40 cm. 1986.

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 34 x 40 cm. 1986.

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 150 x 105 cm. 1985.

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 21 x 26 cm. 1992.

S/T. Tècnica mixta sobre paper. Tècnica mixta sobre paper. 21 x 26 cm. 1993.

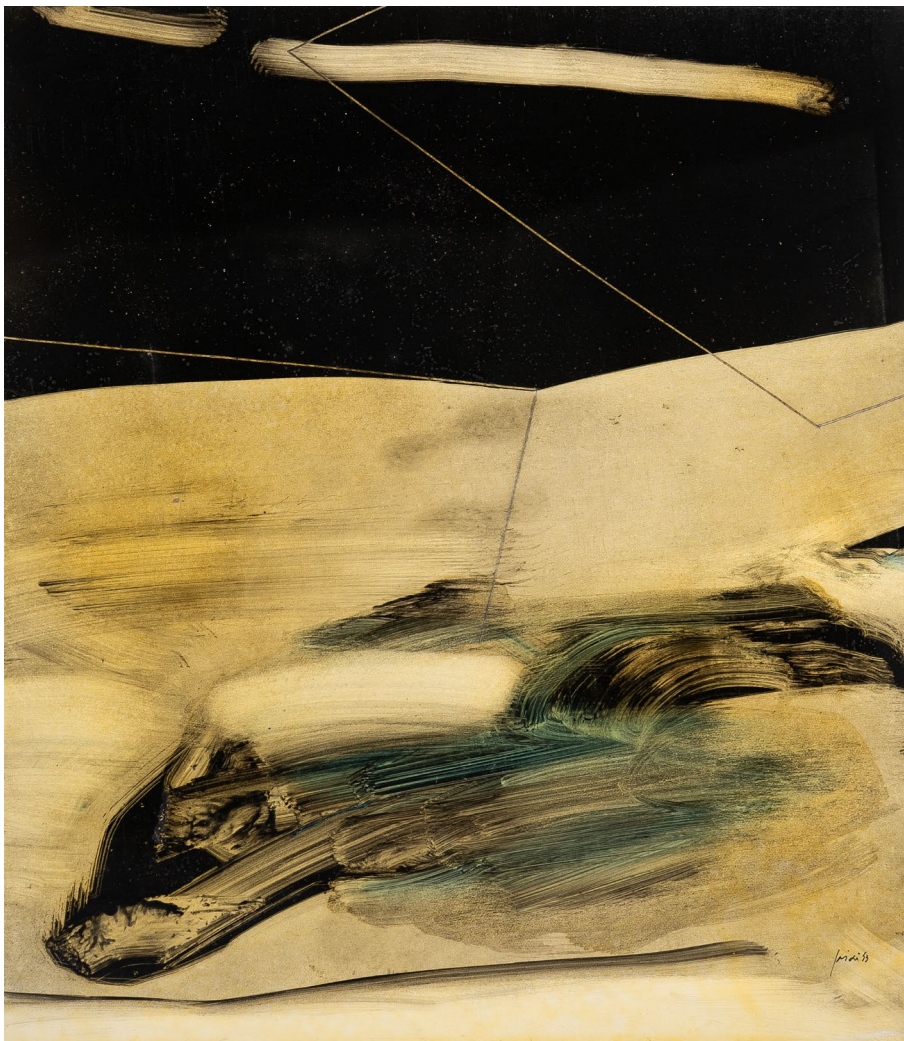
S/T. Tècnica mixta sobre paper. 36 x 21 cm. 1992.

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 35 x 31 cm. 1978.

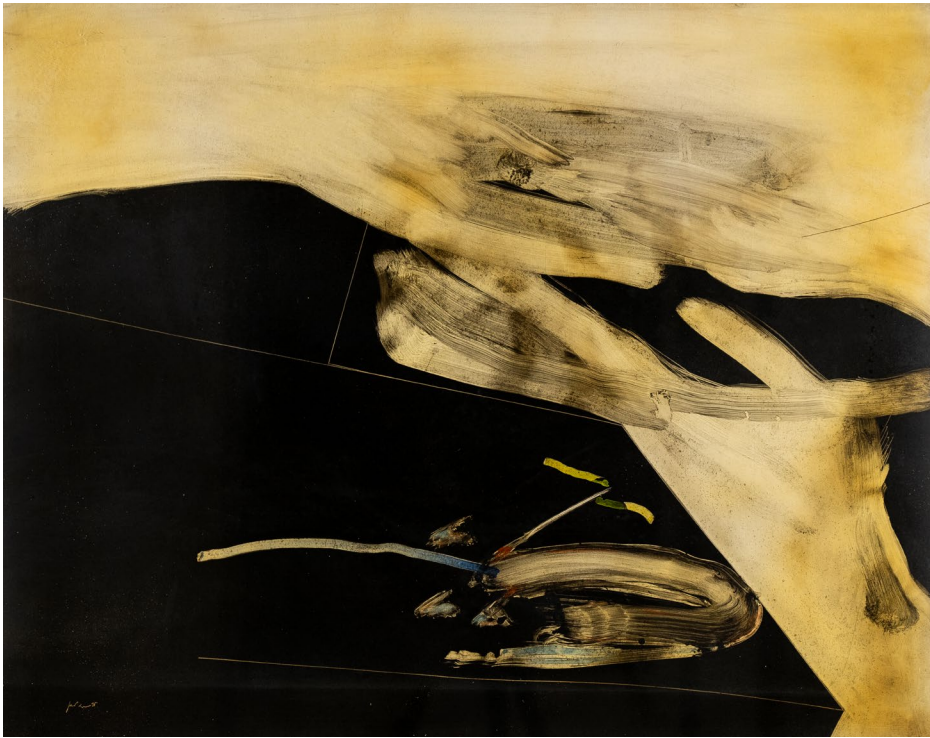
Trencament. Tècnica mixta sobre paper. 105 x 149 cm. 1991.

Sotsobres II. Tècnica mixta sobre paper. 30 x 26 cm. 1993.

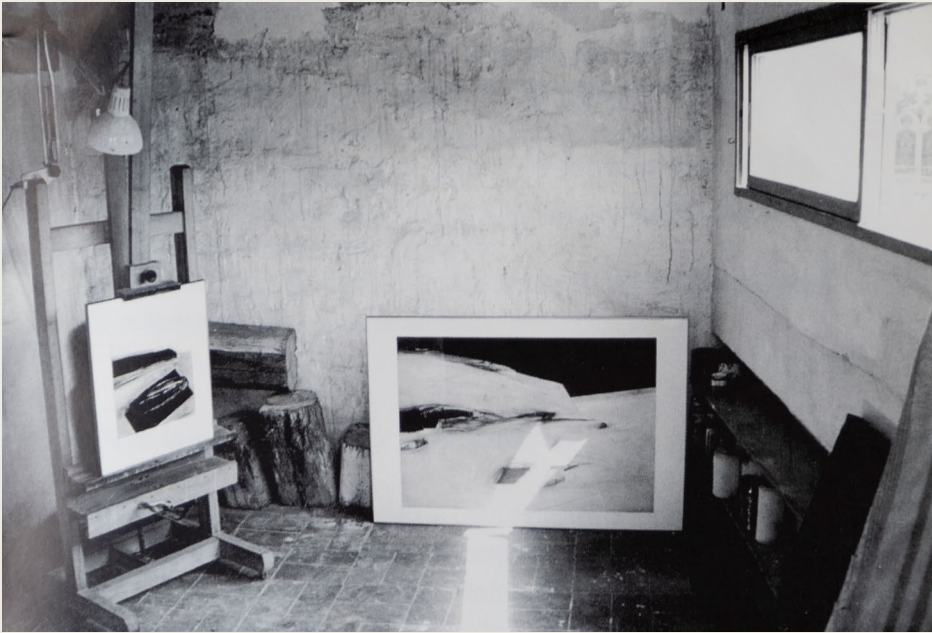
Sotsobres III. Tècnica mixta sobre paper. 30 x 26 cm. 1993.

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 60 x 75 cm. 1995.

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 30 x 26 cm. 1993.

Taller de l'artista ubicat a la plaça Catalunya, l'any 1993.

Em veig en la Girona fosca, trista i provinciana de final dels seixanta i començament dels setanta, treballant al seu primer taller a la plaça Catalunya. El record dels primers dibuixos d'en Jaume, de la Girona vella, paisatges urbans, figures de nois de trets exòtics, m'ha fet furgar en carpetes arraconades i he descobert algunes peces que m'havia regalat. Destacaria un dibuix a llapis plom, una obra afiligranada, amb ritmes ondulants i trets preciosistes, d'una rara bellesa, que des del primer moment em va captivar.

En Jaume era molt inquiet i experimentava constantment, treballava amb el bufador, sofre, pigments i anilines. Feia unes obres que eren com crostes, d'un cromatisme molt viu. També el vaig veure treballant en els primers olis, però el dibuix era el que li interessava més [...].

Ens passàvem les tardes treballant i escoltant música clàssica, especialment Stravinski, Sibelius i Bach.

Parlàvem de pintura, d'alquímia, del misteri de les catedrals o del darrer poema d'un bon amic d'en Jaume, en Josep Tarrés. Alguns cops s'organitzaven sopars i vetllades en un casal atrotinat que tenia aquest darrer al passeig Arqueològic, un lloc que en dèiem "La Barraca". A vegades venia el recentment finat Piculives, un descobriment d'en Jaume, que ens el va presentar en el moment en què començava a fer les seves primeres escultures, aquelles madones mamelludes. En Piculives acostumava a ser l'ànima de les festes, les seves pallassades feien època. També solien venir artistes com Bosch Martí o Torres Monsó. D'aquells anys, tinc molt present la tasca de la Galeries Internacional del carrer Ciutadans. Allà vam exposar junts per primera vegada en Jaume, en Corominas, en Bartomeu i jo, que era el més jove dels quatre, l'any 1971. D'aquella mostra tinc el record de la primera censura governativa que vam patir. En efecte, el cartell, que ara resultaria d'una ingenuïtat agressiva, va ser mutilat, perquè alguna ment malaltissa va considerar que uns pits de dona eren un perill públic. Més tard, apareix La Gàbia, al carrer Minali, centre habitual de trobada. Allà, la

Montserrat Llonch tenia cura d'aquell espai emblemàtic que, durant anys, va ser un autèntic basar de les sorpreses. Era una petita sala que aconseguia despertar la curiositat de tots aquells que s'interessaven pels joves artistes gironins. Precisament, fou aquí que en Jaume va presentar les seves primeres pintures fetes amb fum, l'obra que més ha caracteritzat la seva aportació plàstica. Inicialment, la tècnica consistia a ennegrir els papers de forma rudimentària, i després, amb molta cura, dibuixar hàbilment damunt la superfície. D'aquesta manera aconseguia uns negres envellutats intensíssims que recorden la qualitat dels gravats. Amb el pas del temps va aprofundir i va perfeccionar el procés d'execució. Però seria un error quedar-se amb el com, en el pintoresquisme dels materials, perquè, en art, allò que compta són els resultats. I en aquest sentit, la seva obra, d'un refinament extrem, expressava una geometria sensitiva, unes superfícies profundes que amagaven tota mena de secrets. [...]

Però encara ens va unir un temps el fil de l'Assemblea d'Artistes, una experiència que va suposar un esclat d'energia creativa, ben aviat ofegada pels vells interessos dels nous dirigents. Després ens vam anar veient més ocasionalment. Els temps han anat canviant molt ràpidament, i la tendència dominant afavoreix l'allunyament humà. Tot i això, acostumàvem a coincidir en les exposicions que l'un i l'altre fèiem a Girona.

Penso que la desaparició d'aquest company suposa una pèrdua irreparable per a l'art i per a Girona, i lamento que només sigui en casos luctuosos com aquest, com el d'Enric Marqués, com el de Piculives, que la trajectòria professional, la vàlua artística, el compromís cívic i la qualitat humana siguin objecte d'atenció.

Josep M. Creus Dalgà, poeta, artista i docent
(*El Punt*, 19 de juny de 1998)

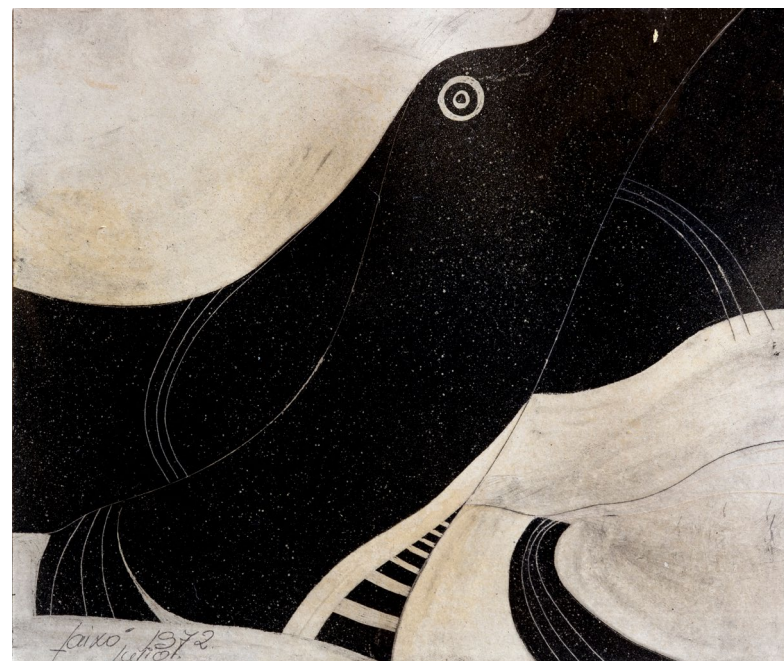
S/T. Tècnica mixta sobre tela. 91,5 x 72,5 cm.

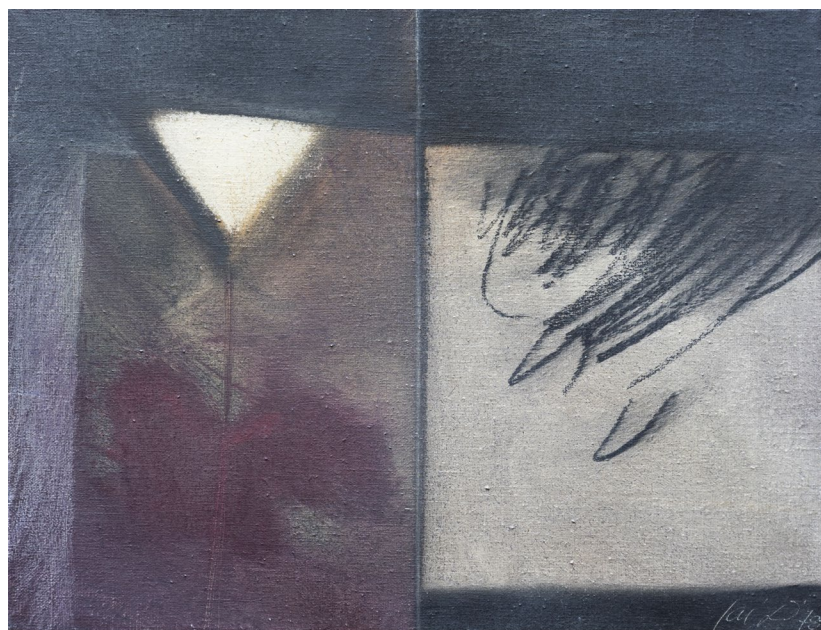
S/T. Tècnica mixta sobre paper. 50,5 x 44,5 cm. 1972.

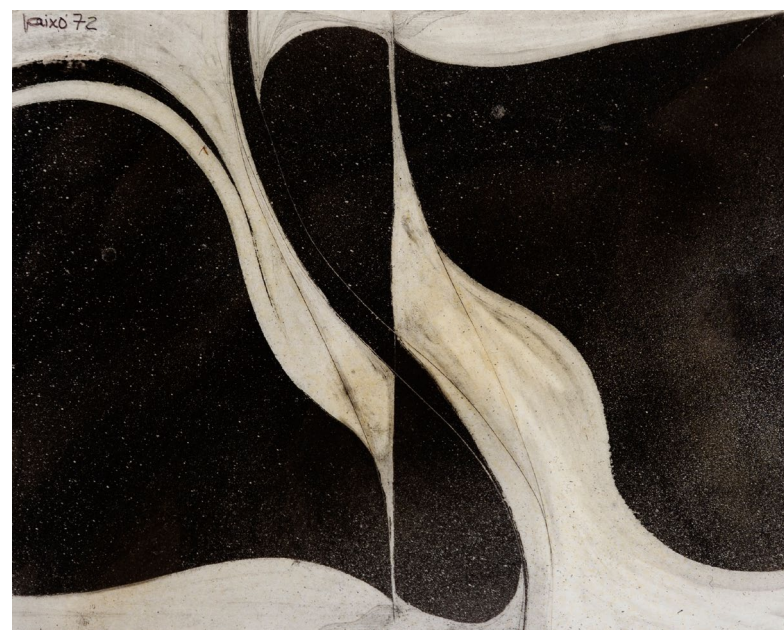
S/T. Tècnica mixta sobre tela. 65 x 54 cm. 1978.

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 17 x 20 cm. 1972.

S/T. Tècnica mixta sobre tela. 27 x 35 cm. 1978.

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 17 x 20 cm. 1972.

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 20 x 17 cm. 1972.

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 26 x 23 cm. 1973.

S/T. Tècnica mixta sobre tela. 65 x 54 cm. 1978.

AGRAÏMENTS:
Família Faixó
Richard Vanderaa
Alfonso de la Torre
Rosa Font

1972. Onze artistes gironins a la Sala Municipal de Girona.
A dalt, d'esquerra a dreta: Julià Cutiller, Isidre Vicens, Josep Tarrés,
Eduard Vila-Fàbrega, Jaume Faixó, Pep Colomer, Enric Ansesa, Ramon Casellas.
A baix, asseguts: Piculives, Agustí Pera Planells i Montserrat Llonch.

DEL 6 DE MAIG AL 21 DE JUNY DE 2025

EXPOSICIÓ RETROSPECTIVA

AL REGNE DE JAUME FAIXÓ

(1951-1998)

DARRERES EXPOSICIONS:

122. *DES DEL PRIMER BLAU. DE MOSES I BALMES. EL PAISATGE.* IGNASI ESTEVE

123. *R-I-P. REBORN IN POWER. EN CLAU FEMENINA.* TORRENT PAGÈS

124. *RERE LA DESFERRA HI HA.* NARCÍS COSTA I EMMA ALCALÀ

125. *D'UN CAU A UN PALAU.* JAUME GELI

126. *EXTRACTS_OME.* MARC CORVILLO

127. *LA MEMÒRIA DELS ARBRES.* TEO ORTIZ

128. *FUGACITAT.* JOAN OLTRA

129. *RETURNS.* EVA LLORENS

130. *PARALITÚRGIES.* ANTONI MADUEÑO RANCHAL

131. *IDEES SILENCIADES.* MIKE DUFF, QUIM MASSANA, FIONA MORRISON I MICHELLE WILSON

132. *AL REGNE DE JAUME FAIXÓ*

 FUNDACIÓ VALVI

Gran Via Jaume I, 42 bis · 17001 Girona

Tel. 972 22 65 27 · www.fundaciovalvi.cat

HORARI:

· DE DILLUNS A DIVENDRES DE 17 A 20 H

· DISSABTE D'11H A 13H, I DE 17 A 20 H

· FESTIUS TANCAT

EDITA Fundació Valvi

DIRECCIÓ Maguí Noguer i Germina Bastardas

DISSENY GRÀFIC Jaume Geli

FOTOGRAFIA Clara Peix / Rafel Bosch

IMPRESSIÓ Palahí

Dip. Leg. GI-741-2025

S/T. Tècnica mixta sobre paper. 37 x 34 cm. 1983.